

Religieus leiderschap vandaag

De afgelopen jaren is er heel wat literatuur verschenen over leiderschap en stijlen van leidinggeven. In de psychologie, op het terrein van politiek en management en ook in het religieuze domein. Als je de verschillende soorten leiderschap met elkaar gaat vergelijken dan valt een ding op, met name dat de nadruk telkens elders ligt. Bijvoorbeeld in psychologie ligt de nadruk op zelfleiderschap terwijl religieus leiders vaak existentiële vragen meenemen in de manier waarop zij leiding geven.

De huidige financiële en economische onzekerheid/instabiliteit en de toenemende maatschappelijke instabiliteit stellen nieuwe eisen aan leiders. Daarnaast hebben wij ook te maken met een gewijzigde maatschappelijke context die leiders en speciaal religieuze leiders dwingt, om hun eigen rol opnieuw uit te vinden. Voorgangers van alle tradities vragen zich af hoe ze de uitdaging van de seculiere tijd het best kunnen beantwoorden. Ook gemeenschappen en opleidingsinstituten zoeken een weg in deze nieuwe context. Zij vragen zich af hoe ze binnen hun geloofstraditie vorm kunnen geven aan gestructureerd leiderschap. Welke profielen moeten opleidingshuizen hanteren bij de voorbereiding van religieuze priesters, predikanten en andere voorgangers op hun ambt in deze gewijzigde cultuur, dit alles om als leider relevant te blijven in deze dynamische wereld.

Twee antwoorden moet de religieus leider van vandaag en morgen zeker vermijden: – het krachtadig handelen als korte-termijn oplossing – en het misbruik van autoriteit. Dat zijn twee gevaarlijke verleidingen.

Mijn voorstel is dat de nieuwe religieus leider leert open te staan voor ambiguïteit. Dat betekent dat haar/zijn leiderschap een soort wendbaar leiderschap wordt die een goede balans zoekt tussen flexibiliteit en directiviteit; maar ook een leiderschap dat mystiek is van aard, d.w.z. een vorm die ruimte biedt voor de innerlijke ervaring van de mensen die onder zijn 'autoriteit en zorg' vallen.

Zoals Pater Libermann, een van onze stichters, zei tot zijn medebroeders die naar de missie gingen "wees zwart met de zwarten", Dat betekent voor mij: goed luisteren en goed rondkijken als basishouding. Probeert eerst de mensen/situatie te begrijpen, dan begrepen te worden. Huilen met wie huilt, en lachen met wie lacht.

Eigen invulling van religieuze leiderschap vandaag.

Voor mij begint religieus leiderschap met jezelf d.w.z. de manier waarop je leiding kunt geven aan jezelf. Dat vraagt natuurlijk een minimum van zelfkennis. Wie ben ik? Waar zit mijn kracht en waar heb ik de ander voor nodig?

De nieuwe religieus leider zal zich meer gaan manifesteren in een integere optreden als publieke figuur, en op die manier het vertrouwen van de mensen opnieuw proberen te winnen, want integriteit, eerlijkheid en transparantie is de enige manier om als religieus leider te overleven in onze wereld vandaag.

De nieuwe religieus leider zal goed voor zichzelf moeten zorgen en zorgen dat hij zoveel mogelijk dichtbij zichzelf blijft in alles wat hij doet; en zal vaak in de manier waarop hij leiding geeft de situatie laten spreken.

Hij zal proberen nooit bang te zijn om nieuwe dingen uit te proberen, dus veel meer durf.

Tot slot zal de nieuwe religieus leider een bruggenbouwer moeten zijn, een motivator, iemand die niet bang is zijn fouten te erkennen, maar ook een leider die telkens kracht put uit gebed en meditatie.

Twee van p. Charles' praktijkvoorbeelden, achteraf toegevoegd (door JP.):

P. Charles werd tijdens zijn pastorale werk in Rotterdam gevraagd om aanwezig te zijn in de laatste momenten van iemand die euthanasie liet plegen. Euthanasie gaat voor hem als katholiek priester

tegen zijn overtuiging en principes in. Toch koos hij ervoor daarbij aanwezig te zijn, omdat hij het verzoek van de zieke om zijn steun en nabijheid op dat moment zwaarder liet wegen. Zo, vertelde hij, is het belangrijk je eigen principes af te wegen tegen wat een ander, of de omstandigheden, van je vragen. En dan kan de conclusie zijn dat je tegen je principes in de keuze van een ander accepteert.

Ook vertelde hij over zijn luisterende rol in bijeenkomsten van een jongerengroep in Friesland, zijn huidige werkterrein als Spiritijn. De groep is niet specifiek katholiek: de jongeren hebben een gevarieerde achtergrond. Daar wordt hij door hen bij uitgenodigd. P. Charles heeft geen leidersrol, maar is aanwezig, luistert en vindt het belangrijk erbij te zijn en te weten waar deze jongeren mee bezig zijn en hoe zij over zaken praten. Wie met hem persoonlijk in gesprek wil gaan doet dat. Hij neemt geen actieve rol op zich. (@Jurjen: aanvullingen? Correcties?)